

הוֹחִילִי לֹא-לֵהִים / תהילים פרק ע"ג

שאול יונתן וינגורט

יש לדוד המלך שתי תפילות: האחת – לשפוט אותו ולדיב את ריבו מן האויב, והשניה – להגיע למקום השכינה ולהודות לה'. גם כאשר דוד בורח מן האויב, הוא חושב על קרבת ה' ורוצה לבוא אל מקור שמחתו.

רבים מהפרשנים ראו במזמור מג המשך למזמור מב, והחתימה המשותפת לשני המזמורים: "מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי, הוֹחִילִי לֹא-לֵהִים, כי עוד אודנו ישועת פני וא-להי", מסייעת לכאורה לתפיסה זו. ואולם, בכל כתבי היד והתרגומים העתיקים, ובמקורות הקדומים ביותר שבידינו, המזמורים הללו מחולקים לשנים, ויש אפילו שנתנו כותרת למזמור מג: "למנצח מזמור לדוד".

מעתה, נראה להציע יחס שונה בין המזמורים: מזמור מג הוא המזמור הקדום, שאולי הושר כבר בתקופת דוד המלך, בטרם נבנה בית המקדש, ואילו מזמור מב הוא פיתוח והרחבה של מזמור מג.

את התפילה במזמור מג בנה המשורר משני חלקים:

בחלק הראשון (א-ב. 22 מילים) מתאר המשורר את אנשי השקר שרכים איתו, ואת תחושתו שהוא זנוח והולך בחושך מתוך לחץ האויב: שִׁפְטֵנִי אֱ-לֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מְגוֹי לֹא חָסִיד (=רשע), מְאִישׁ מְרָמָה וְעוֹלָה תִפְלֹטֵנִי. כִּי אַתָּה אֱ-לֹהֵי מְעוּזִי, לְמָה זִנְחַתָּנִי? לְמָה קָדַר אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב?

בחלק השני של המזמור (ג-ד. 23 מילים) כאילו שוכח המשורר מן האויב, והוא מבקש מה' שישלח את אורו ואמיתו כדי להנחות אותו בדרכו, והוא יבוא אל הר הקודש ומשכן השכינה ויודה לה'. וְאֲבֹאֶה אֶל מְזִבַּח אֱ-לֹהִים, אֶל אֵ-ל שְׂמֵחַת גִּילִי (=מקור שמחתי), וְאוֹדֶךָ בְּכִנּוֹר אֱ-לֹהִים אֱ-לֹהֵי.

חתימת המזמור מכוונת כנגד שני חלקיו: ראשית הפסוק – מַה תִּשְׁתַּחֲוֶה נַפְשִׁי וּמָה תִהְיֶה עָלַי, מתמודד עם הקושי שתיאר

(א) שִׁפְטֵנִי אֱ-לֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מְגוֹי לֹא חָסִיד, מְאִישׁ מְרָמָה וְעוֹלָה תִפְלֹטֵנִי.

(ב) כִּי אַתָּה אֱ-לֹהֵי מְעוּזִי, לְמָה זִנְחַתָּנִי? לְמָה קָדַר אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב?

(ג) שְׁלַח אֹרֶךְ וְאַמְתָּךְ הַמָּה יִנְחֹנֵנִי, יְבִיאוּנִי אֶל הַר קְדֹשְׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנֹתֶיךָ.

(ד) וְאֲבֹאֶה אֶל מְזִבַּח אֱ-לֹהִים, אֶל אֵ-ל שְׂמֵחַת גִּילִי, וְאוֹדֶךָ בְּכִנּוֹר אֱ-לֹהִים אֱ-לֹהֵי.

(ה) מַה תִּשְׁתַּחֲוֶה נַפְשִׁי וּמָה תִהְיֶה עָלַי, הוֹחִילִי לֹא-לֵהִים, כִּי עוֹד אֹדְנוּ יִשְׁוֹעַת פְּנֵי וְאֱ-לֹהֵי.

המשורר בחלקו הראשון של המזמור, ואילו סיומו – **כִּי עוֹד אוֹדְנוּ יְשׁוּעַת פְּנֵי נְאֻלֵּהִי**, מציין את התכלית והרצון של המשורר. מוקד הפסוק – **הוֹחִילִי לֹא־לֵהִים**, מציין את העובדה, שהמשורר מייחל ומקווה לֹא־לֵהִים, והוא פונה אליו מתוך הקושי כמו מתוך הישועה. בחתימת המזמור 14 מילים, וגם היא נחלקת לשנים כפי שהזכרנו.

האם ניתן להצביע על הזמן בו נאמר המזמור?

לדוד היו אויבים רבים, אך מי שכתוב עליו שהיה "אויב" הוא שאול המלך, וַיְהִי שְׁאוּל אֵיב אֶת דָּוִד כָּל הַיָּמִים (שמו"א יח, כט). הבקשה של דוד שה' ישפוט אותו היתה בבורחו מפני שאול: **יִשְׁפֹּט ה' בֵּינִי וּבֵינָה ... וְהָיָה ה' לְדִין, וְשִׁפֹּט בֵּינִי וּבֵינָה, וַיֵּרָא וַיִּרְבֵּ אֶת רִיבִי וַיִּשְׁפֹּטֵנִי מִיַּדְּךָ** (שמו"א כד, יב-טו), וכך פותח דוד במזמור שלנו: **שִׁפֹּטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד, וְאִם מְדוּבָר עַל שְׁאוּל הַמֶּלֶךְ שְׂרוּדָךְ אַחֲרָיו מוֹבֵן מְדוּעַ מִבְּקֶשׁ דָּוִד: מֵאִישׁ מְרָמָה וְעוֹלָה תִּפְלֹטֵנִי (=תצילני).** זו התפילה בחלקו הראשון של המזמור.

בחלקו השני של המזמור מתעלם דוד מן האויב, ומדבר על רצונו הפנימי – לבוא אל מקום השכינה ולהודות לה'. אין כאן אפילו בקשה להגיע לבית המקדש, שכן עדיין לא היה זה רצון גלוי. בפועל, רק לאחר שה' הניח לו מכל אויביו (שמו"ב ז, א-ב): **וַיְהִי כִּי יָשַׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ, וְהָ הִנִּיחַ לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל אֵיבָיו. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל נֶתָן הַנְּבִיא: "רְאֵה נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אַרְזִים, וְאַרְזֵי הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּי" וְכֵן לִידֵי בֵּיתוֹ הַרְצוֹן לְבָנוֹת אֶת הַבַּיִת. כַּעַת מִבְּקֶשׁ דָּוִד לְבֹא אֶל הַמֶּשְׁכָּן וְלִהְיוֹת לָהּ בְּכִינּוֹר.**

להאזנה לשיעור על פרק מ"ג:

peneyhamenora.com/tehilim/43,

או חפשו באפליקציות הפודקאסטים

"שיעורים בספר תהילים"

לתגובות ולהצטרפות לרשימת התפוצה:

weingort@gmail.com

להאזנה לשיעור על פרק מ"ב:
peneyhamenora.com/tehilim/42,
או חפשו באפליקציות הפודקאסטים
"שיעורים בספר תהלים"

לתגובות ולהצטרפות לרשימת התפוצה:
weingort@gmail.com

